

kvalificeret arbejdskraft for erhvervene. Ikke mindst i en situation med beskæftigelsesproblemer er det vigtigt, at alle i arbejdslivet kvalificerer sig for fremtiden.

Endelig bør der bygges videre på den tradition, som indebærer, at voksenundervisningen og folkeoplysningen ikke alene ses som en investering, men først og fremmest som et gode i sig selv, der kan medvirke til at styrke livskvaliteten. Dette uanset om der er tale om deltagelse i de mere teoretiske emner, håndens fag eller anden skabende virksomhed, som ikke mindst er vigtige som valgmulighed i forhold til de stadig mere kommercialiserede fritidstilbud.

Et grundlæggende princip er i den forbindelse, at den enkelte borger selv skal bestemme, hvad hun/han vil deltage i – uden indblanding fra centralt hold.

Men hvordan ser den undervisnings- og folkeoplysningsvirksomhed ud, som skal være med til at svare på fremtidens udfordringer? Spørgsmålet kan ikke besvares eksakt og skal ikke besvares fra centralt hold. Det har været voksenundervisningens og folkeoplysningens styrke, at de aldrig har været dirigeret fra oven, men er vokset frem og har udviklet sig på deltagernes præmisser – tilpasset de aktuelle behov. Opgaven består derfor i at sikre, at der til enhver tid findes en hensigtsmæssig lovgivning med velegnede rammer for den fornyelse af voksenundervisningen og folkeoplysningen, som samfundsudviklingen nødvendiggør.

Beslutningsforslaget tilsigter da også at fremskaffe et bedre grundlag for de beslutninger, der skal træffes vedrørende udformningen af en lovgivning, der rummer mulighed for fornyelse og udvikling. Det er vigtigt at modvirke, at området fastlåses til bestemte aktiviteter, som kan være relevante i én periode, men ikke i en anden. Derfor er det påkrævet, at der arbejdes mere langsigtet på dette felt, som alternativ til de senere års hyppige lovmæssige korrektioner, fortrinsvis af administrativ art og som regel akutt foranlediget af forskellige regerings spareplaner.

For ofte har diskussionen været ført i retning af størrelsen af deltagerbetalingen i fritidsundervisningen fremfor en samlet overvejelse om voksenundervisningens betydning og rolle i fremtidens samfund. Vigtigt i den sammenhæng er imidlertid også spørgsmålet om voksnes muligheder for at deltage i voksenundervisning og folkeoplysning. En betragtelig del af den voksne befolkning deltager i dag. Hvert år op imod en tredjedel. Hvem der deltager, varierer mellem de forskellige områder. Folkeoplysningen rekrutterer brede grupper

fra det danske samfund, ligesom enkeltfagskurserne på folkeskoleniveau i sagens natur har mange deltagere med en kort formel skoleuddannelse. Den interne virksomhedsuddannelse og efteruddannelserne som helhed kendetegnes imidlertid af en skæv rekruttering, eftersom det oftest er den øverste del af virksomhedspyramiden, der deltager.

For voksenundervisningen og folkeoplysningen som helhed er det desværre de i forvejen længere uddannede og aktive grupper, der er i overvægt blandt deltagerne.

Det vides, at mange forskellige hindringer kan lægge sig i vejen for voksnes deltagelse. Både af arbejdsmæssig, af økonomisk og ikke mindst af »psykologisk« natur. Mange i voksenalderen går helt uberegtiget rundt med forstillinger om ikke at kunne slå til i en undervisningssituation. Ikke mindst for store grupper af kvinder uden erhvervsuddannelse er dette en hindring, som tæller med. I forbindelse med en samlet voksenundervisnings- og folkeoplysningspolitik er det en væsentlig opgave at reducere disse barrierer.

Der må gives særlig mulighed for at etablere undervisningsvirksomhed m.v. efter de ønsker, der deles af voksne, som ikke hidtil har fået særlig stor andel i velfærdssamfundets omfattende uddannelsstilbud. Meget tyder på, at væsentlige dele af den nuværende virksomhed ikke er tilstrækkeligt attraktiv, hvorfor der bør udvikles undervisningsaktiviteter, som bedre falder i tråd med disse gruppers livssituation. De økonomiske og arbejdsmæssige barrierer må også reduceres. Derfor bør der kunne gives voksenuddannelsesstøtte til deltagelse i et bredt udvalg af folkeoplysende tilbud, herunder folkehøjskole, samt almen kompetencegivende og erhvervsmæssig voksenundervisning.

Den økonomiske støtte til videreuddannelsen må være tilstrækkelig til at gøre det muligt for voksne erhvervsaktive med familie, bolig m.v. at påbegynde og gennemføre et valgt uddannelses tilbud. Særligt bør prioriteres de voksne, som ikke hidtil har fået særlig stor andel i de uddannelses tilbud, der er givet af samfundet.

Herved aktualiseres endvidere, at der må ske en udvidelse af de orlovsmuligheder, som allerede eksisterer eller forberedes for visse grupper. (Jfr. regeringens forslag om betalt uddannelsesorlov for landmænd). Der bør sikres mulighed for at tage orlov fra arbejde for at deltage i voksenundervisning for derefter at kunne vende tilbage til sit tidligere job. Dette bør gradvis bringes til at omfatte alle arbejdstagere, såvel privat som offentligt ansatte samt selvstændige, især dem som driver mindre virksomheder.